

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 210/2026-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ľuboša Szigetihó (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 1. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 2. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a 3. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA JUDr. Peter Kerecman spoločnosť s ručením obmedzeným, Rázusova 1, Košice, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 13C/81/2021 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 13C/81/2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Prešov **prikazuje** konať bez zbytočných prietáhov v konaní sp. zn. 13C/81/2021.
3. Sťažovateľom **priznáva** finančné zadosťučinenie každému po **1 500 eur**, ktoré im **je** Okresný súd Prešov **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Sťažovateľom **priznáva** náhradu trov právneho zastúpenia **2 067,83 eur**, ktorú **je** Okresný súd Prešov **povinný** zaplatiť právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 2. marca 2026 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13C/81/2021. Navrhujú, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov a priznal im finančné zadost'učinenie každému po 2 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia podali 11. októbra 2021 spoločnú žalobu o určenie, že špecifikovaná nehnuteľnosť patrí do dedičstva po nebohom [REDAKOVANÉ], proti pôvodnej žalovanej [REDAKOVANÉ], ktorá po podaní žaloby zomrela. Sťažovatelia sa 19. apríla 2022 vyjadrili, že žiadajú pokračovať v konaní s dedičmi žalovanej, ktorí spornú nehnuteľnosť nadobudnú, a to po skončení dedičského konania. Dedičské konanie po nebohej žalovanej sa právoplatne skončilo uznesením okresného súdu sp. zn. 37D/1377/2021 z 23. mája 2022. Sťažovatelia preto 13. februára 2023, 20. apríla 2023 a 19. júna 2023 opäť navrhli pokračovanie v konaní. Okresný súd napriek tomu v konaní nepokračoval, preto sťažovatelia podali 27. októbra 2023 sťažnosť na nečinnosť predsedovi okresného súdu. Okresný súd rozhodol o pokračovaní v konaní po 8 mesiacoch nečinnosti uznesením č. k. 13C/81/2021-114 z 25. októbra 2023. Z odpovede predsedu súdu z 20. novembra 2023 vyplýva, že nečinnosť okresného súdu bola spôsobená nadmernou záťažou zákonného sudcu a zdravotnými prekážkami. Okresný súd následne 1. decembra 2023 uznesením vyzval sťažovateľov na vyjadrenie k podaniu žalovaných, na čo sťažovatelia reagovali doručením podania 14. decembra 2023. Počas ďalších siedmich mesiacov bol okresný súd nečinný a 16. júla 2024 vyzval sťažovateľov na predloženie registračného spisu bývalého štátneho notárstva, ktorý bol uložený v archíve okresného súdu, a zaslal sťažovateľom na vyjadrenie dupliku žalovaných zo 7. júla 2024. Sťažovatelia podali vyjadrenie doručené súdu 26. júla 2024, ktoré okresný súd následne 12. augusta 2024 zaslal na vyjadrenie žalovaným. Po vykonaní uvedených procesných úkonov okresný súd nariadil pojednávanie na 26. november 2024, ktoré bolo odročené na účely doplnenia dokazovania na 11. február 2025. Toto pojednávanie bolo odročené na žiadosť právneho zástupcu žalovaných na 11. marec 2025, na ktorom bol vyhlásený rozsudok, ktorým okresný súd vyhovel žalobe v plnom rozsahu a priznal 100 % náhradu trov konania sťažovateľom. Písomné vyhotovenie rozsudku sťažovateľom nebolo doručené ani po opakovaných urgenciách (22. júl 2025, 3. september 2025, 15. december 2025) a sťažnostiach z 3. novembra 2025 a 13. januára 2026 adresovaných predsedovi okresného súdu. Od vyhlásenia rozsudku do podania ústavnej sťažnosti teda uplynul takmer rok bez doručenia jeho písomného vyhotovenia. Predseda okresného súdu vo vyjadreniach z 5. novembra 2025 a 11. februára 2026 uviedol, že na zákonného sudcu podal návrh na disciplinárne stíhanie z dôvodu nečinnosti

a nevyhotovenia rozsudku a zákonný sudca bol tiež dôrazne upozornený na dodržiavanie zákonných lehôt, čím boli vyčerpané možnosti nápravy zo strany predsedu okresného súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľov

3. Sťažovatelia namietajú, že postupom a nečinnosťou okresného súdu došlo k porušeniu ich práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a na prejednanie veci v primeranej lehote, keďže celkové zbytočné prietahy v konaní presahujú 27 mesiacov, z toho čakanie na písomné vyhotovenie vyhláseného rozsudku trvá 12 mesiacov. Sťažovatelia sú tak v postavení účastníkov konania fakticky paralyzovaní v ďalšom procesnom postupe, a to len z dôvodu nečinnosti súdu. Na požadovanom určení ich vlastníctva majú naliehavý záujem, keďže stav zapísaný v katastri nehnuteľností nezodpovedá skutočnému právnomu stavu, v dôsledku čoho je ich právne postavenie neisté a túto neistotu možno odstrániť výlučne právoplatným rozhodnutím súdu. Osobitne poukázali na vysoký vek sťažovateľky v 3. rade (85 rokov) a s tým súvisiacu zvýšenú mieru psychickej záťaže, čo je tiež potrebné zohľadniť pri posudzovaní primeranosti dĺžky konania.

4. Vo vzťahu k faktickej a právnej náročnosti veci sťažovatelia uviedli, že skutkový základ veci bol pritom pomerne jednoznačný a vyplýval najmä z listín a podkladov. Vec zároveň nevykazuje ani právnu zložitnosť, keďže nešlo o konanie, v ktorom by bolo potrebné riešiť zložité alebo nejednoznačné právne otázky. Sťažovatelia neprispeli k predĺženiu konania, naopak, v konaní boli aktívni a poskytovali potrebnú súčinnosť. V postupe okresného súdu namietali dve obdobia ničím neodôvodnených prietahov od 13. februára 2023 do 25. októbra 2023, keď po odpadnutí prekážky v podobe dedičského konania okresný súd nepokračoval v konaní, a od 14. decembra 2023 do 16. júla 2024, keď neboli vykonávané žiadne úkony. Za tretie neakceptovateľné obdobie nečinnosti označili 12 mesiacov nedoručenia rozsudku.

5. Sťažovatelia si zároveň uplatnili finančné zadosťučinenie za porušenie svojich ústavných práv v sume 2 000 eur pre každého z nich s odôvodnením, že došlo k následkom, ktoré sa už nedajú napraviť, vo forme straty dôvery v zákonné a spravodlivé rozhodovanie orgánov verejnej moci. Sťažovatelia pociťujú bezmocnosť, keďže vyčerpali všetky zákonné možnosti bez výsledku. Je neprijateľné, aby okresný súd nebol schopný vyhotoviť a doručiť rozsudok rok bez akýchkoľvek objektívnych dôvodov.

6. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 210/2026-13 z 25. marca 2026 ju prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

III.

Vyjadrenie Okresného súdu Prešov

7. Na výzvu ústavného súdu predseda okresného súdu listom sp. zn. 1SprO/366/2026 z 8. mája 2026 oznámil, že netrvá na konaní ústneho pojednávania, a pripojil vyjadrenie zákonného sudcu k meritu, ktorý prejavil poľutovanie, že predmetná vec nie je zatiaľ právoplatne skončená.

Dôvodom je podľa vyjadrenia konajúceho sudcu okrem množstva ostatných súdených vecí aj skutková náročnosť a neprehľadnosť dotknutej veci, odôvodnenie rozhodnutia si preto vyžiadalo veľa času. V danom prípade ide o skutkovo komplexný spor súvisiaci s viacerými okolnosťami postupného prevodu a evidencie spornej nehnuteľnosti v dávnejšej minulosti, ku ktorým bolo predložených množstvo historických listín, s povinnosťou súdu prihliadať na všetky okolnosti, ktoré mohli mať vplyv na posudzovanie dobromyseľnosti poručiť, a to aj s poukazom na tvrdenia oboch strán o chybe v evidencii nehnuteľností, ku ktorej došlo už dávno pred vznikom tohto sporu. Po doručení výzvy ústavného súdu na vyjadrenie k ústavnej sťažnosti boli odstránené všetky nedostatky a stranám bol odoslaný podrobne odôvodnený rozsudok, na základe ktorého možno očakávať skoré právoplatné skončenie uvedenej veci. Ďalej uviedol, že uznesenie o pokračovaní v konaní po skončení dedičského konania bolo na základe návrhu žalobcov z 13. februára 2023 vydané a expedované 26. októbra 2023 pred podaním ich sťažnosti predsedovi súdu a toto obdobie nepovažuje za zjavne neprimerané, ako tvrdia sťažovatelia. Nesúhlasil s tvrdením sťažovateľov, že od doručenia ich vyjadrenia 14. decembra 2023 až do 16. júla 2024 súd nevykonával žiadny procesný úkon, pretože 29. mája 2024 bol zadaný kancelárii pokyn zaslať žalovaným repliku žalobcov na vyjadrenie, čo kancelária realizovala 31. mája 2024, žalovaní 13. júna 2024 požiadali o predĺženie lehoty, k čomu im bol 19. júna 2024 udelený súhlas, 7. júla 2024 žalovaní predložili svoje vyjadrenie, 11. júla 2024 súd žalovaných požiadaval o doplnenie ich vyjadrenia, ktoré doručili obratom, a 16. júla 2024 po preštudovaní všetkých podaní vyzval súd žalobcov na doplnenie vo vzťahu k ich dôkazným návrhom a zaslal im na vedomie vyjadrenie žalovaných. Preto je zákonný sudca presvedčený, že aj v tomto období postupoval sústredene a v primeraných lehotách. Pokiaľ ide o písomné vyhotovenie rozsudku, sudca poukázal na to, že vzhľadom na zložitosť tejto veci a množstvo iných vecí mal do 11. júna 2025 predĺženú lehotu na jeho písomné vyhotovenie, aj keď ho napokon v tejto lehote vyhotoviť nestihol, a stalo sa tak až 22. apríla 2026. V závere pripustil, že doba trvania konania nie je ideálna, ale vzhľadom na okolnosti (predmet sporu, jeho povahu a význam pre sťažovateľov, ktorí svoje sporné nároky riešili podaním žaloby prinajmenšom až po 15 rokoch, od kedy o nich vedeli, ako aj podrobné a snád aj presvedčivé odôvodnenie rozsudku) považuje celkový priebeh vo výsledku pre sťažovateľov za priaznivý. Súď ďalej namietol, že sťažovatelia v ústavnej sťažnosti neuviedli, prečo by malo byť potrebné pre účely dovŕšenia nápravy priznanie finančného zadosťučinenia.

8. Ústavný súd postupom podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

11. Ústavný súd zohľadňuje aj rozhodovaciu prax a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), podľa ktorej v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dva až tri roky v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok z 15. 10. 1999, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66).

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľov.

13. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že konanie o určení, že vec patrí do dedičstva, možno zaradiť k štandardnej agende všeobecných súdov. Zároveň pripúšťa, že prejednávaná vec vykazuje zvýšenú mieru skutkovej a právnej náročnosti s potrebou rozsiahlejšieho dokazovania skutočností po časovom odstupe. Pokiaľ ide o predmet konania, ktorým je majetkové právo, tento nemožno považovať za zvlášť prioritizovaný.

14. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd v napadnutom konaní nezistil také správanie sťažovateľov, ktoré by prispelo k predĺženiu konania významnejšou mierou. Práve naopak, sťažovatelia sa opakovane snažili dosiahnuť plynulý postup v konaní žiadosťami a sťažnosťami adresovanými predsedovi súdu, avšak bezvýsledne.

15. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu všeobecného súdu v namietanom konaní, pričom zohľadnil, že zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa.

16. Z popísaného priebehu napadnutého konania vyplýva, že konanie na prvom stupni súdnictva začalo 11. októbra 2021 a nie je právoplatne skončené ani po 4 a pol roku (toho času sa doručuje rozsudok súdu prvej inštancie, pozn.). Primeraná doba takéhoto civilného konania je dva až tri roky na jednom stupni súdnictva. V konaní ústavný súd identifikoval opakované obdobia nečinnosti, a to po právoplatnosti dedičského konania (máj 2022) do vydania uznesenia o pokračovaní v konaní

26. októbra 2023 a obdobie od vyhlásenia rozsudku na pojednávaní 11. marca 2025 do jeho vyhotovenia 22. apríla 2026. Písomná podoba rozsudku nebola vyhotovená po uplynutí zákonnej lehoty na jeho vyhotovenie ani v predĺženej lehote určenej k 11. júnu 2025. Vyhотовovanie písomného rozsudku trvajúce po dobu viac ako 13 mesiacov nie je z ústavného hľadiska akceptovateľné.

17. Ústavný súd preto s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania presahujúcu akceptované štandardy a najmä na zistené omeškanie s vyhotovením vyhláseného rozsudku po neakceptovateľnú dobu dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo s'ťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ich právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

18. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie s'ťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

19. V čase rozhodovania ústavného súdu nebolo v napadnutom konaní ešte právoplatne rozhodnuté, preto ústavný súd vyslovil príkaz konať bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 127 ods. 2 ústavy (bod 2 výroku nálezu).

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

20. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

21. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä výraznejšie obdobie nečinnosti okresného súdu a zvýšenú frustráciu po početných opakovaných urgenciách s konštatovaním predsedu okresného súdu, že vyčerpal svoje možnosti nápravy bezvýsledne, dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia 1 500 eur pre každého zo s'ťažovateľov primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu), a preto návrhu na priznanie finančného zadosťučinenia v prevyšujúcej sume nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

22. Úspešní s'ťažovatelia si uplatnili právo na náhradu trov konania.

23. Ústavný súd priznal sťažovateľom fakultatívnu náhradu trov konania podľa § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v rozsahu tarifnej odmeny za dva úkony právnej služby v roku 2026 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) pre troch zastúpených sťažovateľov a režijného paušálu k nim podľa § 16 ods. 3 vyhlášky. Takto určená suma predstavuje spolu s DPH 2 067,83 eur (bod 4 výroku nálezu).

24. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

25. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. mája 2026

Peter Molnár
predseda senátu